

ธรรมานุศาสน์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

มงคลที่ ๑๑ บำรุงบิดามารดา – พระในบ้าน

ความกตัญญูกตเวที เป็นคุณธรรมพื้นฐานของนักปราชญ์บัณฑิต มนุษย์ทุกคนจะต้องมีประจำใจ เพราะเป็นบันไดก้าวสำคัญ ที่จะนำพาชีวิตไปสู่อนาคตที่รุ่งโรจน์ บัณฑิตเมื่อมีใครทำคุณความดีอะไรแก่ตน แม้จะเป็นเรื่องเล็กน้อย เขาจะจดจำความดีนั้นและหาโอกาสที่จะตอบแทนคุณ โดยเฉพาะพ่อแม่ เป็นบุคคลที่มีพระคุณอันยิ่งใหญ่ต่อลูก ทำให้ลูกได้มีโอกาสสร้างคุณความดี ลูกทุกคนต้องตอบแทนพระคุณท่านได้ชื่อว่า **เป็นลูกยอดกตัญญู**

ในสมัยพุทธกาล พราหมณ์ในเมืองสาวัตถีคนหนึ่ง เลี้ยงลูกชาย ๔ คน จนเจริญเติบโต แต่งงาน มีครอบครัวกันหมดทุกคน และแบ่งทรัพย์มรดกให้คนละเท่า ๆ กัน เพื่อไปปลูกเรือนอยู่ต่างหาก เมื่อพวกเขา แยกย้ายครอบครัวออกไป ทำให้เหลือพ่อเพียงคนเดียว ลูก ๆ จึงปรึกษากันว่า พ่อของเรา ก็แก่มาแล้ว ให้ท่านอยู่คนเดียวคงลำบาก จึงได้หมุนเวียน สับเปลี่ยนกันให้พ่อมาอยู่ด้วย ลูกชายได้ดูแลพ่อเป็นอย่างดี ถ้าวันไหนไม่อยู่บ้าน ก็จะกำชับให้ภรรยาช่วยดูแลอาหารการกิน ความเป็นอยู่ของพ่อให้ดี วันหนึ่ง ลูกสะใภ้คนโตเกิดความรำคาญ ที่จะต้องมาดูแลพ่อของสามีซึ่งแก่เฒ่า ไม่เห็นได้ประโยชน์อะไรขึ้นมา จึงพูดกับพ่อสามีว่า "ทรัพย์สมบัติที่คุณพ่อให้ลูกชายคนโตมากกว่า ให้ลูกคนอื่นหรืออย่างไร แต่ฉันเห็นว่า คุณพ่อแบ่งสมบัติให้ พวกเราทุกคนเท่ากันมิใช่หรือ แล้วทำไมคุณพ่อถึงไม่ไปอาศัยอยู่บ้านของลูกชายคนอื่นบ้างเล่า" พราหมณ์ได้ฟังดังนั้น ก็โกรธเคืองลูกสะใภ้มาก แต่อดทนไม่บอกลูกชาย ครั้นลูกสะใภ้ขับไล่ออกจากบ้านทุกวันเช่นนั้น ก็ทนไม่ไหว จึงตัดสินใจไปอยู่กับลูกชายคนรอง เมื่อไปอยู่กับลูกชายคนรอง พราหมณ์ได้รับการต้อนรับอย่างดี แต่อยู่ได้ไม่นาน ลูกสะใภ้ก็จะคอยหาเรื่อง พุดจากระทบกระเทียบ เหน็บแนมให้ไม่สบายใจอีก เมื่ออดทนไม่ไหวจึงอำลาลูกชายคนรอง ไปอยู่กับลูกคนที่สาม แต่ก็เจอคำพูดที่ไม่ไพเราะจากลูกสะใภ้อีกเช่นกัน จึงย้ายไปอยู่กับลูกชายคนเล็ก พราหมณ์ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี แต่ไม่กี่วัน ก็ถูกลูกสะใภ้กลั่นแกล้งอีก คราวนี้ไม่รู้จะไปพึ่งลูก คนไหน เพราะลูกสะใภ้แต่ละคน เหมือนกับจะคอยเป็นศัตรูตลอดเวลา พราหมณ์ไม่อยากฟ้องลูกชาย เพราะจะทำให้ครอบครัวลูกแตกแยก จึงตัดสินใจออกจากบ้าน บวชเป็นชีปะขาว เที่ยวภิกขาอยู่ กาลเวลาผ่านไป พราหมณ์มีร่างกายผ่ายผอมลง เพราะชรา เป็นอยู่อย่างลำบาก ตัดสินใจถือไม้เท้ามุ่งหน้าไปเข้าเฝ้า พระผู้มีพระภาคเจ้า เพื่อหวังจะขอความเมตตาจากพระพุทธองค์ พราหมณ์ได้ทูลเล่าเรื่องราวทั้งหมด

พระพุทธองค์จึงแนะนำกุสโลบาย ให้พราหมณ์ท่องจำคาถาไปกล่าวในสภากลางเมืองว่า "ข้าพเจ้าจักผลิตเพลิน และปรารถนาความเจริญแก่บุตรเหล่าใด บุตรเหล่านั้นถูกภรรยา ยุยง รุกรานข้าพเจ้าเหมือนสุนัขรุกรานสุกร ฉะนั้น บุตรเหล่านั้น เป็นอัสถบุรุษ แต่มาเรียกข้าพเจ้าว่า พ่อ ข้าพเจ้าผู้เป็นบิดา ต้องท่องเที่ยวขอทานที่เรือนของคนอื่น เหมือนม้าแก่ที่ใช้งานไม่ได้อีกแล้ว เขาจึงดให้อาหาร ได้ยินว่าไม้เท้าของข้าพเจ้ายังจะประเสริฐกว่าบุตรเหล่านั้น บุตรที่ไม่เชื่อฟังจะประเสริฐอะไร เพราะไม้เท้ากันโคคู้ก็ได้ กันสุนัขก็ได้ มีไวยันข้างหน้าเวลามีดก็ได้ ใช้หยั่งลงไปในที่ลึกก็ได้ และเพราะอานูภาพแห่งไม้เท้า คนแก่เช่นข้าพเจ้าพลาดล้มแล้วกลับยืนขึ้นอีกได้"

ในสมัยนั้น มีประเพณีที่ถือกันอย่างเคร่งครัดว่า ลูกคนใดที่บิดามารดาเลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่แล้ว ไม่เลี้ยงดูท่านตอบ จะต้องถูกประหารเพราะถือว่าเป็นลูกอกตัญญู เพราะฉะนั้น เมื่อลูกชายทั้ง ๔ คนของพราหมณ์ ฟังถ้อยคำที่พ่อกล่าวแล้ว รู้ว่าที่พ่อพูดเช่นนั้นหมายถึงตนเอง จึงเกิดความกลัวตาย และมีความสลดสังเวชใจ รีบเข้าไปหมอบกราบลงแทบเท้าพ่อทันที พร้อมกับกล่าวขอขมาโทษ ที่ปล่อยให้ปละละเลยไม่ได้อุปัฏฐากเลี้ยงดู ด้วยหัวใจของพ่อไม่ปรารถนาจะให้ลูกต้องถูกประหาร จึงขอร้องมหาชนว่า อย่าได้ทำร้ายลูกชายทั้งสิ้นเลย มหาชนก็ข่มขู่ลูกชายทั้งสิ้นของพราหมณ์ว่า "ตั้งแต่วันนี้ไป ถ้าหากพวกท่าน ไม่ดูแลพ่อเป็นอย่างดี พวกเราจะฆ่าท่านเสีย" ลูกชายทุกคนจึงรีบปาก แล้วพาพ่อกลับบ้านให้อาบน้ำรับประทานอาหาร คอยอุปัฏฐากดูแลทุกอย่าง และยังกำชับภรรยาว่า ให้ดูแลพ่อเป็นอย่างดี มิฉะนั้นจะต้องถูกขับไล่ออกจากบ้าน พราหมณ์ได้รับการดูแล หลับนอนอย่างสุขสบาย เพียง ๒ - ๓ วัน ก็มีผิวพรรณเปล่งปลั่งผ่องใส มองดูตนเองแล้วคิดว่า "เราได้สุขสมบัติเหล่านี้ เพราะพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราไม่ควรประมาทในชีวิต ควรเร่งสั่งสมบุญให้ยิ่งๆ ขึ้นไป" จึงรับนำผ้าเนื้อดี ไปถวายพระบรมศาสดา และตั้งใจทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา ไม่ได้ขาด ได้ยึดพระรัตนตรัยเป็นสรณะ พ่อแม่ท่านมีใจประกอบด้วยเมตตา กรุณา มุทิตาและอุเบกขา จึงได้ชื่อว่า เป็นพรหมของลูก เป็นอาจารย์ผู้ให้วิชาความรู้แก่ลูกเป็นคนแรก ก่อนอาจารย์อื่น ๆ จึงได้ชื่อว่า บูรพาจารย์ ท่านเป็นผู้ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่ลูก โดยไม่หวังผลตอบแทน จึงเป็นอาหุไนยบุคคลที่ทุกท่านควรจะนอบน้อมสักการะท่านให้เป็นเหมือนพระในบ้าน

เพราะฉะนั้น ท่านใดที่ยังไม่ได้ตอบแทนพระคุณพ่อแม่ ให้กลับมาดูว่า พระในบ้าน คือ คุณพ่อคุณแม่ของเรา เราได้ดูแลท่านดีไหม ลูกกตัญญูจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องนี้ อย่าได้ดูเบา และให้ท่านได้มีโอกาสสั่งสมบุญให้มาก ๆ จะได้เป็นเสบียงติดตัวท่านไปในภพภาคเบื้องหน้า เพราะบั้นปลายของชีวิต สิ่งสำคัญที่สุดคือบุญกุศล และมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่แท้จริง ดังนั้นควรให้ท่านได้ปฏิบัติธรรมมาก ๆ และเราอย่าได้ประมาท ให้ขยันปฏิบัติธรรมกันทุก ๆ คน

เอกสารประกอบบทความ :

พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหาหมกุฎราชวิทยาลัย เรื่องบุตรของพราหมณ์เฒ่า เล่ม ๔๓ หน้า ๒๓๓

มงคลที่ ๑๑ บำรุงบิดามารดา

www.kalyanamitra.org

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ